

Toelichting BenW-adviesnota

Onderwerp:

Armoedebeleid 'Meedoen naar vermogen'

Afdeling/team: Welzijn

Afdelingshoofd: Bremmers, P.H.M.

Auteur: Broek, van den M.

Datum vergadering: 10 februari 2020

1. Aanleiding

Het kan iedereen gebeuren. Dat er door omstandigheden in het leven kort of langdurig sprake is van armoede. Er zijn wel situaties waardoor de kans op armoede vergroot wordt. Door zelf op te groeien in een gezin met weinig inkomen, bijvoorbeeld. Of door *life events* (levensgebeurtenissen met een grote impact zoals verhuizing, geboorte, scheiding, overlijden, ontslag, ...) die, meestal als er drie of meer grote dingen in een korte tijd gebeuren, zoveel aandacht en energie vragen dat het financiële overzicht uit beeld raakt.

Als gemeente hebben we de wettelijke taak om mensen die in armoede leven te ondersteunen. Dat doen we graag met het oog op hulp voor de korte en lange termijn. En, liever nog, in het voorkomen van armoede en/ of schulden.

In het najaar van 2019 heeft de Rekenkamer Commissie (RKC) een onderzoek gedaan en het rapport 'Armoede in Beesel, Armoede beleid en stille armoede' uitgebracht. Het college heeft voor aanvang van het onderzoek gevraagd om de beleidsontwikkelingen die in voorbereiding waren hierin mee te nemen. Daardoor zijn hierin ook aanbevelingen voor het nieuwe armoedebeleid opgenomen.

De uitgangspunten van onze gemeente (Blij in Beesel, Gemeente in gemeenschap) de aanbevelingen van de RKC zijn nadrukkelijk meegenomen bij het nu voorliggende armoedebeleid.

2. Uitgangssituatie en doelstelling

Wij willen dat inwoners van de gemeente Beesel met (kans op) armoede of problematische schulden, zich duurzaam en zo zelfstandig mogelijk goed kunnen voelen en goed kunnen (mee)doen.

Inwoners die geen eigen inkomen kunnen genereren en niet beschikken over een eigen vermogen, kunnen een beroep doen op de sociale voorzieningen van de gemeente (onder andere via de Participatiewet en Bijzondere bijstand).

Doelstelling

Onze hoofddoelstelling is het voorkomen en tegengaan van armoede en schulden en het stimuleren van (financiële) zelfredzaamheid en (arbeids)participatie.

Wat we willen bereiken (subdoelen):

Preventie en vroegsignalering

- In de gemeente Beesel is een effectief en efficiënt netwerk van professionals en vrijwilligers in het Sociaal domein die een bijdragen leveren aan het voorkomen en tegengaan van armoede en schulden.
- Professionals en vrijwilligers in het Sociaal Domein en klantmanagers afdeling WIZ herkennen

armoedesignalen en zorgen ervoor dat armoede een bespreekbaar onderwerp is.

- Professionals en vrijwilligers in het Sociaal Domein zijn bekend met de inkomens- en schuldregelingen.
- De doelgroep levert vanuit de eigen ervaring input voor het armoedebeleid.

Goede dienstverlening

- Inwoners, met name niet-bijstandsgerechtigden die in armoede leven of te maken hebben met schulden, zijn op de hoogte van minimaregelingen en maken hier gebruik van.
- De toegang tot schulddienstverlening is laagdrempelig en inwoners weten de schulddienstverlening te vinden.

Bevorderen kwaliteit van leven en financiële zelfredzaamheid

- Inwoners kunnen duurzaam en binnen de eigen mogelijkheden een gezonde financiële huishouding voeren.
- Inwoners maken (samen met klantmanagers) een plan om tot een optimale financiële zelfredzaamheid en gezondheid te komen. Inwoners en gemeente werken eraan om de doelen te behalen.

Uitgangspunten

We geloven erin dat nu investeren in mensen met financiële zorgen zijn vruchten afwerpt in een toekomst van welbevinden en de financiële onafhankelijkheid. We willen mensen daarom (preventief) ondersteunen om te groeien naar zo zelfstandig mogelijk (mee)doen. We bieden een passend aanbod, waarbij we inspelen op verschillende vindplaatsen om vroeg te signaleren en maatwerk te bieden.

Concreet stellen we de volgende kaders:

1. we gaan uit van 120% van de bijstandsnorm om in aanmerking te komen voor ondersteuning. Doel van deze norm is om mensen in een vroeg stadium preventief te kunnen helpen om ernstigere problemen te voorkomen. Ook proberen we de 'armoedeval' zo veel mogelijk te voorkomen en ervoor te zorgen dat werken loont.
2. we kijken naar de invloed van financiële zorgen op het welbevinden in het algemeen. Om het welbevinden in het algemeen in kaart te brengen gebruiken we de pijlers van positieve gezondheid als gesprekskader: het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan en om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.
3. voorheen was de lijst van mogelijke producten/ diensten uitgangspunt van beleid. Deze lijst blijft bestaan, maar laten we als uitgangspunt los. We gaan nu omgekeerd toetsen: we denken, binnen de kaders en vanuit de grondwaarden van de wet, in mogelijkheden en zoeken naar maatwerkoplossingen.

Omgekeerd toetsen gaat volgens de volgende stappen

1. Het effect van een wens/ behoefte: Welk effect wil de inwoner bereiken?
2. De grondwaarde van de wetten: wat is de bedoeling van de wet(ten) en past het doel van de inwoner hierin?
3. Het besluit verantwoorden: wat is het effect van een besluit?
4. Randvoorwaarden: het formele besluit obv bovenstaande en wetsartikelen.

Over de omgekeerde toets is in het beleidsplan meer te lezen op pagina 14 en 15.

Vanuit het Rekenkamercommissierapport zijn er adviezen opgesteld die we hebben meegenomen in het opstellen van dit beleidsplan. Eén van de adviezen is: ga bij de initiëring van beleid primair uit van de inhoudelijke opgave en niet van de (hoeveelheid) middelen (geld volgt inhoud, niet omgekeerd). Dat hebben we gedaan. We stellen in dit beleidsplan kaders op over hoe we armoede op individueel en

collectief niveau in onze gemeente willen aanpakken. Preventie staat hierin, op verschillende niveaus, centraal. We maken afspraken met bijvoorbeeld Woongood 2Duizend om achterstallige betalingen te signaleren. Minder meetbaar bespreken we het thema in het brede netwerk (van onderwijs tot bibliotheek en zorg en kerk en ...). Hiermee willen we het onderwerp agenderen en de kans op vroegsignalering optimaliseren. Armoede blijft een lastig thema om vroeg te signaleren omdat de meeste mensen er alles aan doen om het zo lang mogelijk te verbergen. Daarom brengen we ook risicogroepen in kaart en stemmen we ook daar de preventie op af.

Maar uiteindelijk realiseren we ons dat de praktijk altijd leidend is en boven alles de plek waar het gebeurt. Het kan betekenen dat we in de looptijd van het beleid tot nieuwe inzichten komen. Het kan ook betekenen dat als er in een casus verschillende uitgangspunten met elkaar in conflict zijn, de klantmanager een keuze maakt.

Want we geven het beleid en de kaders vorm in de praktijk. In gesprek met het individu en het netwerk en met elkaar.

3. Rol gemeente en visie en strategie participatie

In de gemeente Beesel doen we het gewoon samen en willen we dat inwoners Blij in Beesel zijn. Geldzorgen kunnen dit in de weg staan en zijn daarmee een belemmerende factor voor participatie. Te weinig geld voor de contributie van een vereniging, voor een bezoekje of een gezonde maaltijd, leidt ertoe dat mensen zich terugtrekken achter de eigen voordeur.

Onderzoek heeft aangetoond dat financiële zorgen kunnen bijdragen aan uitval op het werk of op school en kunnen leiden tot gezondheidsproblemen. Problematische schulden leiden hierdoor ook tot maatschappelijke kosten op andere beleidsterreinen zoals jeugdhulp, werk, wonen en gezondheid.

Alles in het beleid is erop gericht om mensen duurzaam en zo zelfstandig mogelijk te laten (mee)doen.

4. Toelichting

De RKC stelde in haar onderzoek de volgende vraag:

Is het (armoede-)beleid effectief en doelmatig? Dit mede in het licht van de ambitie om via 'samenkracht' te komen tot een 'inclusieve gemeenschap', i.c. een gemeenschap waarin iedereen tot zijn recht komt en meedoet.

De RKC trok conclusies en deed de volgende aanbevelingen. In dit overzicht laten we zien hoe we die in het beleidsstuk hebben meegenomen:

Aanbevelingen uit het RKC-rapport (dikgedrukt) en daaronder de vertaling naar het Armoedebelaid:

- a) Initieer beleidsontwikkeling ten aanzien van het armoedebelaid, heb daarbij aandacht voor een heldere en eenduidige formulering van (op elkaar aansluitende) doelstellingen, effecten, activiteiten en resultaten. Ga bij de initiëring van beleid primair uit van de inhoudelijke opgave en niet van de (hoeveelheid) middelen. Geld volgt inhoud, niet omgekeerd**

Inhoud staat centraal in beleid en in uitvoering, In het beleid staat omschreven hoe de resultaten leidend zijn. In uitvoering staat het effect van een interventie centraal (zie omgekeerde toets);

- b) Breng het lokaal sociaal beleid, inclusief middelen in onderlinge samenhang in beeld**

Uitgangspunt van het nieuwe beleid is werken in en met het netwerk inclusieve samenleving;

- c) **Begin (het nog te ontwikkelen beleid) met een goede analyse. Wees specifiek(-er) in de bepaling van (relaties tussen) doelstellingen, effecten, activiteiten, middelen en resultaten. Onderbouw beleidswijzigingen in het nieuwe conceptbeleid;**

Er is in beeld gebracht waar we staan en wat het bereik is.

- e) **Draag het college op om in werkinstructies vast te leggen op welke wijze er (navolgbaar) in de uitvoering wordt gekomen tot een bij de situatie passend aanbod;**

De omgekeerde toets is de basis voor de uitvoering, centraal staat het hierbij het gewenste resultaat.

- f) **Vergroot de aandacht en geef meer publiciteit aan de mogelijkheden die huishoudens hebben om gebruik te maken van de mogelijkheden die het armoedebeleid biedt;**

We beschrijven hoe we de mensen gaan bereiken, zowel individueel als in netwerk.

- g) **Bepaal (meetbaar) concreet hoe en op welke wijze u 'iedere kwetsbare inwoner in beeld wilt brengen en hulp wilt bieden;**

Via netwerk bereiken wij zo veel mogelijk kwetsbare inwoners waarbij we realiseren dat 100% bereik vrijwel onmogelijk is. Via benchmark maken we dit meetbaar.

- i) **Bepaal (als gemeenteraad) waarover u gerapporteerd wil worden en laat u periodiek informeren, eventueel via de P&C-cyclus, over de voortgang;**

Voorstel is om de gemeenteraad te informeren via de P&C-cyclus en jaarlijks via de uitkomsten van de benchmark Divosa- StimulanSZ.

- j) **Bepaal (in het verlengde van aanbevelingen 1 en 3) expliciet(er) uw ambitie;**

Dit is de rode draad zoals beschreven in het beleidsplan.

5. Visie Blij in Beesel

De gemeenschapsvisie van de gemeente Beesel is gemaakt door onze inwoners vanuit de vraag waar zij nu en in de toekomst blij van worden. In dit beleidsplan vertaalt de gemeenschapsvisie zich in hoe we met onze inwoners (klanten) en netwerkpartners om willen gaan (gemeente in gemeenschap en samenwerking) en dat we het belangrijk vinden dat mensen, ook als dat om financiële redenen niet vanzelf gaat, naar vermogen fijn kunnen wonen, beleven en mee kunnen doen.

6. Integrale afstemming

We zijn voortdurend in gesprek met onze klanten en netwerkpartners. We stellen hen en onszelf regelmatig de vraag:

Wat of wie missen we nog?

Dit is een basis om continu bij te leren en verschillende partners te blijven betrekken.

a. Communicatief (denk aan: Gemeente Info, pers, website, klantenbalie en Apropos)

In het sociale domein zorgen we dat we bereikbaar, laagdrempelig en toegankelijk zijn. We maken formulieren dienen zo eenvoudig mogelijk. We werken veel samen met een netwerk.

van de gemeente Beesel willen we doorlopend gaan monitoren. Door voortdurend binnen een wmo-, jeugd, en/of werk en inkomen-traject en na een afgesproken periode breed te kijken naar het effect van de ondersteuning op de kwaliteit van leven. De input vanuit benchmark en cliëntervaringsonderzoek gebruiken we om te blijven evalueren of we de doelen die we willen behalen bereiken met wat we doen.

b. Financieel

Wij verwachten dat de uitvoering van het armoedebelief financieel gerealiseerd kan worden binnen de huidige begroting. Het effect van de inzet op het bereiken van de doelgroep, het verzetten van de kaders en de ontwikkeling van de doelgroep blijkt in de loop van de uitvoering. De gemeenteraad informeren wij vanuit de P&C rapportages. Met ingang van 1 januari 2020 nemen wij deel aan de door Divosa en StimulanSZ ontwikkelde benchmark Armoede en Schulden. Hiermee hebben we inzicht in onze verstrekkingen maar is het tevens mogelijk om het bereik te meten en vergelijkingen met andere gemeenten toe te passen.

c. Juridisch

De werkwijze past in de wettelijke kaders.

d. Collegeprogramma

Beesel heeft in het coalitieakkoord voor de periode 2018-2022 en in het lokaal beleid de ambities opgenomen ten aanzien van armoedebelief, samenkracht en inclusiviteit. Het beleidsplan 'Meedoen naar vermogen' past hierin.

e. Risico's

Niet van toepassing

7. Toegankelijkheid

Uitgangspunt van het beleidsplan 'Meedoen naar vermogen' is zo groot mogelijk bereik van alle inwoners. Hiermee de toegankelijkheid voorop. Onder andere door het werken met (netwerk)partners werken eraan om dit te realiseren.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Voorstel / advies

- Instemmen met het voorliggende armoedebelief
- Ter vaststelling voorleggen aan onze gemeenteraad